

SİVİL BİREY ÖZALGI ÖLÇEĞİNİN GEÇERLİLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI*

VALIDITY AND RELIABILITY STUDY OF CIVIL INDIVIDUAL SELF PERCEPTION SCALE

Rüştü YEŞİL*

*Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalı.
e-posta: ryesil40@gmail.com.

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, bireylerin sivillik düzeylerinin, özalgılarına dayalı olarak belirlenmesinde kullanılacak bir ölçek geliştirmektir. Araştırmanın çalışma evrenini, eğitim fakültesinin farklı bölümlerinde öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Örneklem ise, 226'sı erkek, 554'ü kız olmak üzere toplam 780 öğrenciden oluşmaktadır. Alanyazın ve uzman görüşlerine dayanarak hazırlanan madde listesi, dilbilimcilerin de denetiminden geçirilerek uygulamaya hazır hale getirilmiştir. Toplanan veriler üzerinde ölçeğin geçerlik analizi açımlayıcı faktör analizi, madde toplam korelasyonu testleri ile; güvenirlik özelliği ise Cronbach alpha iç tutarlılık katsayısı ve yeni hafta arayla yapılan uygulama sonuçları arasındaki ilişkiyi belirlemek yoluyla yapılan kararlılık testi ile belirlenmiştir. Yapılan analiz çalışmaları sonunda SBÖÖ'nin, dört faktör altında toplanmış 27 maddeyi kapsayan bir ölçek oluştuğu belirlenmiştir. Yapılan geçerlik ve güvenirlik analizi bulguları ile alanyazında bir ölçekte bulunması gereken özellikler ile ilgili bilgiler karşılaştırmalı olarak tartışılmıştır. Sonuç olarak SBÖÖ'nin, bireylerin özalgılarına dayanarak sivillik düzeylerinin belirlenmesinde kullanılacak geçerli ve güvenilir bir ölçek aracı olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Sözcükler: sivilleşme, sivil birey, özalgı, ölçek geliştirme, geçerlilik, güvenirlik.

ABSTRACT

The purpose of this study is to develop a scale for determining the civility level of individuals based on self-perception. The population of the study constitutes the students studying in different departments of education faculty. The sample consists of a total of 780 students, 226 male and 554 girls. Item lists prepared based on literature and opinion of expert have been made available through controlled also by linguists. The validity analysis of the scale on the data collected was determined by exploratory factor analysis and item total correlation tests and the reliability features was also determined by Cronbach alpha internal consistency coefficient and by the stability test performed by determining the relationship between the seven-week intervals application results. At the end of analysis study the civil individual self perception scale (CISPS) has been determined as a scale consisting of 27 items grouped into four factors. Findings of the reliability and validity analysis and information on the features to be made available on a scale in the literature were discussed comparatively. As a result, CISPS has been determined as a valid and reliable instrument that can be used to determine the level of civility on the basis of self-perception of individuals.

Keywords: civilianization, civilian individuals, self perception, scale development, validity, reliability

*Bu çalışma, 8-10 Mayıs 2015 tarihleri arasında Nevşehir Hacıbektaş Üniversitesi tarafından düzenlenen VII. Uluslararası Sosyal Bilimler Eğitimi Kongresi'nde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

1. GİRİŞ

Geçmiş Aristo'ya kadar dayandırılmakla birlikte (Aytekin, 2013; İğci, 2008) 20. ve 21. yüzyılda “sivilleşme”, “sivil toplum” ya da “sivil toplum kuruluşu” gibi “sivil” kökünden türeyen kavramlar öne çıkmış ve tartışma konusu edilmiştir. Özellikle ülkemizde, 21. Yüzyıl, sivilleşme ve demokratikleşme kavramları ile bunların sosyal, ekonomik ve siyasal yaşama etkileri üzerinde çok sayıda eğitsel ve bilimsel temelli çalışmalar yapılmaktadır (İğci, 2008; Akşit, 2003; Aytekin, 2013; Keyman, 2015; Şirin, 2009; Tutar, Tutar ve Erkan, 2012). Bir kavram olarak sivilite ya da sivilleşme kavramı tarihi süreç içerisinde; şehirlilik, medenilik, vatandaşlık gibi kavramların yerine de kullanılmıştır (Karakuş, 2006; Yıldırım, 2003). Sözlüklerde ise bu kavram; asker sınıfından olmayan, üniforması ve özel bir kıyafeti olmayan, çıplak, sekülerlik gibi kavram ve özelliklerle eşleştirildiği dikkati çekmektedir (TDK, 2015). İçerik ve özelliği itibarıyla oldukça esnek bir yapı göstermesi, onun tanımlanıp çerçevesinin çizilmesini de güçleştirmektedir (Karakuş, 2006; Göymen, 2004).

Bununla birlikte, gerek tanımlar gerekse hayatın farklı alanlarına yansımaları gözlemlendiğinde sivilleşmenin; medenilik, uygarlık, nezaket, çoğulculuk, örgütlülük, demokrasi ve insan hakları, esneklik, aktiflik, üretkenlik, farkındalık, şablonlardan ve önyargılardan uzaklık, özgür irade, yasallık gibi kavramlarla çok yakın ilişkiler içerisinde olduğu; kendi bünyesinde sivil olmayana karşı bir karşıtlığı barındırdığı; zihinde, duygularda ve davranışlara çok yönlü yansımalarının bulunduğu söylenebilir (Akşit, 2003; Uluç, 2012; Cohen ve Arato, 1992; Erkan, 2012; Jonaski, 1998: 12; Young, 1999: 145; Aytekin, 2013; Doğan, YTY; Keyman, 2015; Yıldırım, 2003). Sivilleşme, içerik ve işlev itibarıyla, ilişkili olan kavramlardan da kolaylıkla anlaşılabilen gibi bireysel, sosyal, siyasal ve ekonomik yaşamın niteliği üzerinde önemli bir etki gücüne sahiptir (Karakuş, 2006; Tutar, Tutar ve Erkan, 2012). Önyargılardan uzak, esnek ve gelişmeye açık bir zihin ve duygu dünyasına sahip olma; düşünce, tutum ve davranışlarda özgün olmayı gerektirmesi nedeniyle ortama zenginlik ve farklılıklar katabilme; düşünce ve eylem anlamında üretken ve girişimci bir kişiliğe sahip olma; eleştirmeye ve kendine yöneltilen eleştirilere açık olma gibi özelliklerinden yola çıkarak sivil bireyin, içinde yer aldığı ortama, topluma ya da ülkeye siyasal, sosyal ve ekonomik açılarından önemli katkılar sunacağı yordandabilir (Uluç, 2012; Aytekin, 2013; Doğan, YTY; Erkan, 2012).

Nitekim, gerek Türkiye’de gerekse dünyada sivil toplum kuruluşlarının, bireyin, toplumun ve ülkenin şimdisi ve geleceği konusunda belirleyici bir rol oynaması, sivilite ve sivilleşmenin ne denli önemli olduğunun önemli bir kanıtı olarak değerlendirilebilir (Göymen, 2004; Keyman, 2015; Tutar, Tutar ve Erkan, 2012; Uluç, 2012). Bilindiği üzere sivil toplum kuruluşları, sivil insanların örgütlendiği kuruluşlardır. Bir taraftan bireylerin sivilleşmesine önemli katkılar sunarlarken diğer taraftan da toplumun ya da ülkenin sosyal, siyasal ve ekonomik yaşamına olumlu etkileri bulunan kuruluşlardır. Bilim adamı, yazar, düşünür ve demokratik siyaset güden politikacılar hemen hemen bu konuda hem fikirdirler (Aytekin, 2013; Akşit, 2003; İğci, 2008; Tutar, Tutar ve Erkan, 2012; Şirin, 2009; Uluç, 2012). Ancak sivil toplum kuruluşlarının yaşamın farklı alanlarındaki başarısının, üyelerinin sivilite düzeyleri ve örgütlenebilme yeterlikleri ile yakın ilişki içerisinde olduğu ayrıca belirtilmelidir.

Doğuştan gelen bir özellik olmayıp sonradan kazanılan bir özellik olması nedeniyle eşme, birey ya da toplumun sivilleşmesi baştan sona bir eğitim sorunu niteliği taşımaktadır (Eraslan ve Bertlek, 2011; Şirin, 2009); . Birey ya da toplumun sivilleşmesinden sorumlu olanlar ise; aile, okul, sivil toplum kuruluşları, medya gibi kuruluşlar ve buralarda eğitim işlerini yürüten kişilerdir (Kondu, 2013; Doğan, YTY; Erkan, 2012; Tutar, Tutar ve Erkan, 2012). Anne ve babalar, kardeşler ailede; öğretmen ve idareciler okullarda; kanaat öderleri, politikacı ve toplum

üzerinde diğer etkin kişiler de toplumsal yaşam çerçevesinde bireylerin sivilleşmesine katkı sunan kişilerdir. Buna göre eğitim kurumlarının önemli amaç ve işlevlerinden birinin de bireyleri, dolayısıyla da toplum ya da ülkeyi sivilleştirmek olduğu söylenebilir (Kondu, 2013; Tutar, Tutar ve Erkan, 2012).

Yeni neslin sivilleşmesinde belki de en etkin olması gereken kişi ve kurumlar, okullar ve öğretmenlerdir (Kondu, 2013). Sivil bir bakışın toplumsal tabana yayılmasının en etkin yollarından biri hiç şüphesiz, birer kültür aktarımcısı olan öğretmenlerin bu kültürü öğrencilerine aktarmak ve onların sivil bireyler halinde toplumu inşa etmelerinin önünü açmaktır. Bununla birlikte, öğrencilerin sivil bir kimlik kazanmalarına katkı sunabilmeleri için öncelikle öğretmenlerin sivil bir kimliğe sahip olmaları gerekmektedir.

Bu çalışma ile, ileride topluma kültür yayıcısı olacak olan öğretmen adaylarının sivillik düzeylerinin özalgılarına göre belirlenmesinde kullanılabilecek geçerli ve güvenilir bir özalgı ölçeği geliştirmek amaçlanmıştır. Her ne kadar çalışma grubu olarak öğretmen adayları seçilmiş olsa da bu aracın; toplumun farklı kesimlerinde farklı roller alan bireylerin de sivillik düzeylerinin belirlenmesi amacıyla kullanılabileceği düşünülmektedir. Böylelikle birey ve bireylerden oluşan toplumun sivilleşmelerine katkı sunabilmek üzere atılacak adımlara zemin olabilecek sağlıklı veriler toplamada kullanılmak üzere bir araç geliştirilmesine çalışılmıştır.

2. YÖNTEM

2.1. Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu; 2014-2015güz yarıyılında Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesinin farklı bölümlerinde öğrenim gören 786 dördüncü sınıf öğrencisi oluşturmaktadır.6 öğrencinin cinsiyetini belirtmediği çalışma gruplarının bölüme ve cinsiyete göre dağılımı Tablo 1’de özetlenmiştir:

Tablo 1.Çalışma Grubunun Bölüm Ve Cinsiyete Göre Dağılımı

	E	K	Toplam
Sınıf Öğretmenliği	18	84	102
Türkçe Öğretmenliği	34	82	116
Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik	30	64	94
Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği	40	40	80
İlköğretim Matematik Öğretmenliği	22	84	106
İlköğretim Fen Bilgisi Öğretmenliği	34	50	84
İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	38	54	92
İlköğretim Okulöncesi Eğitim Öğretmenliği	10	96	106
Toplam	226	554	780

2.2. Ölçeğin Geliştirilme Süreci

Ölçeğin geliştirilmesi sürecinde ilk olarak alanyazın taraması yapılmıştır. Bu çerçevede “sivillik” ya da “sivilleşme” kavramları ile ilgili genel bir çerçeve belirlenmeye çalışılmıştır. Buna ek olarak farklı bölümlerde öğrenim gören son sınıf öğrencilerine, sivillik ve sivil bir bireyde olması gereken özelliklerin neler olduğunu açıklamalarını gerektiren açık uçlu bir soru yöneltilmiş ve düşüncelerini yazılı olarak ifade etmeleri istenmiştir. Alanyazın taraması ile elde edilen bilgiler ve öğrenci görüşlerinden yola çıkarak sivil bireyde bulunması gereken özellikler listesi oluşturulmuştur.

Son olarak ise, belirlenen maddeler; bireyin kendisini değerlendirebileceği ifade tarzına dönüştürülmüş ve karşılına, “(1) hiçbir zaman”, “(2) Nadiren”, “(3) Bazen”, “(4) Çoğu zaman” ve “(5) Her zaman” seçenekleri yerleştirilmiştir.

Taslak biçimde oluşturulan maddeler; bir dilbilim uzmanına, iki eğitimbilim uzmanına içerik, ifade ve anlatım, imla ve noktalama hataları yönünden incelenmiştir. Yapılan eleştiriler doğrultusunda gerekli düzeltmeler yapılarak 35 maddelik taslak ölçek oluşturulmuştur.

Taslak Ölçek, çalışma grubuna, fakülte ders programı çerçevesinde derse giren öğretim elemanlarından yardım alınarak bir ders saati içerisinde uygulanmıştır. Toplanan veriler, istatistiksel yollardan ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik analizlerini yapmak üzere SPSS 15.00 programına yüklenmiştir.

İstatistiksel analizler çerçevesinde ölçekle toplanan veriler üzerinde, ölçeğin yapı geçerliğini belirlemek üzere öncelikle KMO ve Bartlett test analizleri yapılarak faktör analizi yapıp yapılmayacağı belirlenmiştir. Elde edilen değerlerden yola çıkılarak veriler üzerinde açılımlayıcı faktör analizleri yapılmıştır. Ölçeğin faktörlere ayrılma durumu ise temel bileşenler analizi ile belirlenmiştir. Daha sonra, veriler üzerinde Varimax dik döndürme tekniği kullanılarak faktör yükleri incelenmiştir. Faktör yükü, 30’dan düşük olan maddeler elenerek analizler yinelenmiştir. Elenen maddeler atıldıktan sonra kalan 23 madde üzerinden ölçeğin geçerliği ve madde-toplam korelasyonları hesaplanarak test edilmiştir. Ölçeğin güvenilirliğini belirlemek üzere ise iç tutarlılık düzeyleri ile kararlı ölçümler yapabilme özelliği test edilmiştir. İç tutarlılık düzeyi, Cronbach alpha güvenilirlik katsayısı hesaplanarak belirlenmiştir. Ölçeğin kararlı ölçümler yapabilme özelliği ise, beş hafta arayla yapılan iki uygulama sonuçları arasındaki korelasyonun belirlenmesi şeklinde hesaplanmıştır.

3. BULGULAR

3.1. Ölçeğin Geçerliğine İlişkin Bulgular

Sivil Birey Özalgı Ölçeği’nin (SBÖÖ)’nin geçerlik analizleri çerçevesinde, yapı geçerliği ve madde-toplam korelasyonları hesaplanmıştır. Bulgular aşağıda sunulmuştur:

3.1.1. Yapı geçerliği

3.1.1.1. Açılımlayıcı faktör analizine ilişkin bulgular

SBÖÖ’nin yapı geçerliğini test etmek üzere veriler üzerinde ilk olarak Kaiser-Meyer-Okin (KMO) ve Bartlett test analizleri yapılmış; KMO= 0,824; Bartlett testi değeri ise $\chi^2 = 6276,533$; $sd=595$ ($p=0,000$) olarak belirlenmiştir. Bu değerler çerçevesinde, 35 maddelik ölçek üzerinde faktör analizi yapılabileceği anlaşılmıştır.

Faktör analizi, bir ölçekteki maddelerin birbirini dışta tutan daha az sayıda faktöre ayrılıp ayrılmadığını ortaya çıkarmak amacıyla kullanılmaktadır (Balci, 2009). Faktör analizi sonuçlarını değerlendirmede temel ölçüt, ölçütte yer alan ve değişkenlerle faktörler arasındaki korelasyon olarak yorumlanabilen faktör yükleridir (Balci, 2009; Gorsuch, 1983). Faktör yüklerinin yüksek olması, değişkenin söz konusu faktör altında yer alabileceğinin bir göstergesi olarak görülür (Büyüköztürk, 2002).

Bilindiği üzere faktör analizi çerçevesinde; faktörleştirme tekniği olarak çok sık kullanılan “Temel Bileşenler Analizi” ve “Varimax Dik Döndürme Tekniği” sonucunda faktör yükleri 0,30’un altında olan maddeler ile iki ayrı faktördeki yükleri arasında en az 0,100 fark olmayan; bir başka ifade ile yükü iki faktöre de dağılan maddelerin atılması gerekmektedir (Büyüköztürk, 2002). Bu çerçevede ilk aşamada, ölçeğin tek boyutlu olup olmadığını belirlemek üzere temel bileşenler analizi yapılmıştır. Ölçeğin birbirinden ilişkisiz faktörlere ayrışıp ayrışmadığını görmek için de Varimax dik döndürme tekniği uygulanmış ve faktör yükleri incelenmiştir. Bu

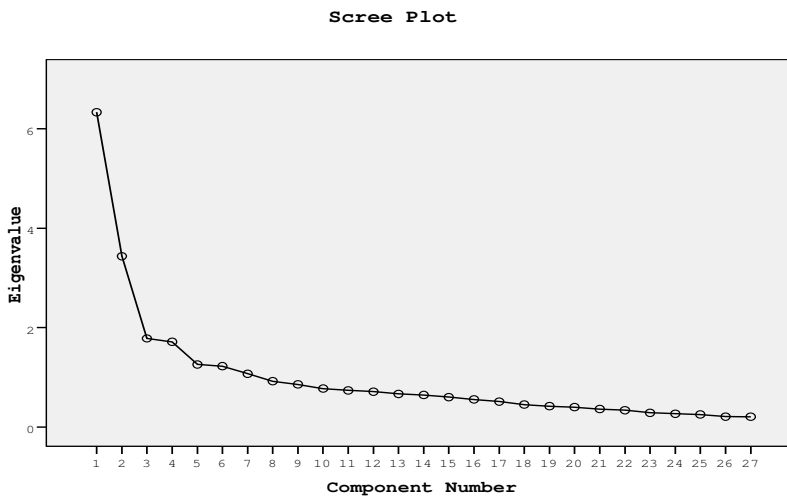
doğrultuda madde yükü 0,30'un altında olan ya da farklı faktörlerde birbirine yakın yüke sahip olan 12 madde ölçekten çıkarıldıktan sonra geriye kalan maddeler üzerinde faktör analizi işlemi tekrarlanmıştır.

Bu işlemler sonucunda ölçekte kalan toplam 23 maddenin, dört faktör altında toplandığı görülmüştür. Son hali ile 23 maddelik ölçeğin KMO değerinin 0,830; Bartlett Testi değerlerinin $\chi^2=4442,527$; $sd=253$; $p<0,000$ olduğu belirlenmiştir. Ölçekte kalan 23 maddenin rotasyona tabi tutulmaksızın (unrotated) faktör yüklerinin 0,309 ile 0,642 arasında olduğu; buna karşılık varimax dik döndürme tekniği sonrasında rotasyona tabi tutulmuş haliyle bu yüklerin 0,429 ile 0,781 arasında olduğu görülmüştür.

Diğer taraftan ölçek kapsamına alınan maddelerin ve faktörlerin toplam varyansın %47,154'ünü açıkladığı belirlenmiştir. Bilindiği üzere faktör yüklerinin 0,30'un üzerinde olması ve davranış bilimleri açısından açıklanan varyans miktarının %40 olması yeterli görülmektedir (Büyüköztürk, 2002; Eroğlu, 2008).

Faktör analizi sonunda ölçekte kalan 23 maddenin, 4 faktör altında toplandığı gözlenmiştir. Daha sonra, faktörlerdeki maddelerin içerikleri incelenerek faktör adları verilmiştir. Bu çerçevede, "Aktiflik/Üretkenlik (A-Ü)" adının verildiği faktör altında 7 madde "Esneklik/Farklılıklara Saygı (E-FS)" adının verildiği faktör altında 6 madde; "Katılımcılık/Demokratiklik (K-D)" adının verildiği faktör altında 5 madde; ve "Eleştiriye açık (EA)" adının verildiği faktörde ise 5 maddenin toplandığı belirlenmiştir.

Bu durum, özdeğerlere göre çizilen Grafik 1'de de görülmektedir. Grafik 1'de, ilk dört faktörde yüksek ivmeli düşüşlerin olduğu; bu nedenle varyansa bu 4 faktörün önemli katkısının bulunduğu; buna karşılık diğer faktörlerdeki düşüşün yatay bir hal almaya başladığı, başka bir ifade ile varyansa katkılarının birbirine yakın olduğu anlamına gelmektedir (Büyüköztürk, 2002; Eroğlu, 2008).

Şekil 1. Faktörlere Göre Özdeğerler

Yapılan bu işlemler sonucunda, ölçekte kalan toplam 23 maddenin faktörlere göre madde yükleri ile faktörlerin özdeğerleri ve varyansı açıklama miktarlarına ilişkin bulgular Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2. Ölçeğin Faktörlere Göre Yapılan Faktör Analizi Sonuçları

Faktör	Ölçek Maddeleri	F1	F2	F3	F4
Aktiflik- Üretkenlik	Sorgulayıcı ve araştırmacıyım.	,715			
	Girişimci bir kişiliğe sahibim.	,631			
	Kendimi ve çevremi geliştirme çabası içindeyimdir.	,615			

	Konuşmalarında, olaylara farklı açılardan yaklaşabilmeye çalışırım.	,582
	Farklı düşünce tarzlarına dönük kitapları okur ya da konuşmaları dinlerim.	,576
	İnsanları farklı açılardan düşünebilmeye teşvik ederim.	,528
	Kendi işimde üretkenimdir, sürekli çaba ve gayret göstermeye çalışırım	,453
Asneklilik-Farklılıklara Saygı	Kişilere düşüncelerinden dolayı aşağılayıcı, suçlayıcı ya da cezalandırıcı biçimde davranmam.	,781
	İnsanları din, inanç, etnik köken vb. açısından olumlu ya da olumsuz olarak sınıflandırmam.	,708
	Herkesin kendisine özgü değer ve düşüncelerinin olduğunu kabul ederim; onları bunlardan dolayı ötekileştirmem, dışlamam.	,664
	İnsan hak ve özgürlüklerini önemserim, saygılı davranırım.	,605
	Kişilere her konuda alternatifler sunarım, onlara seçme hakkı tanırım ve onların tercihlerine saygı duyarım.	,568
	Siyasi ya da sosyal sembollere karşı önyargılarım yoktur.	,527
Katılımcılık-Demokratiklik	Yerel ya da ulusal düzeyde düzenlenen sosyal içerikli projelere olumlu bakarım, destek veririm.	,731
	Demokratik yöntemlerle çalışan her türlü sivil toplum kuruluşuna olumlu bakarım, etkinliklerine katılmaya çalışırım.	,646
	Ekonomik, siyasî ve sosyal açıdan toplumun farklı kesimleri ile ilişki içerisindeyim.	,637
	Demokratik yönetim içerisinde farklı siyasi partilerin varlığını önemserim, söz ve icraatlarını izlemeye çalışırım.	,580
	Toplumsal ve siyasal olaylara karşı duyarlı davranışlar sergilerim.	,561
Eleştiriye Açıklık	Zaman zaman bana yönelik eleştiriler yapılması için ortamlar oluşturur ve eleştirileri alırım.	,761
	Kendime dönük yapılan eleştirilere açığımdır.	,749
	Çevremdekilerden, beni denetlenmelerini ve uyarılarda bulunmalarını isterim.	,671
	Özeleştiriyi yapmaktan çekinmem.	,607
	Yargılayıcı ifadelerden kaçınır, esnek cümle yapılarını daha çok tercih ederim.	,429

jedus

Tablo 2’de görüldüğü gibi ölçeğin “Aktiflik/Üretkenlik” faktörü 7 maddeyi içermektedir ve faktör yükleri 0,453 ile 0,715 arasında değişmektedir. Bu faktörün genel ölçek içerisindeki öz değeri 5,359; genel varyansa sağladığı katkı miktarı ise %23,299’dur. “Esnwklilik/Farklılıklara Saygı” faktörü 6 maddeyi içermektedir. Maddelerin faktör yükleri 0,527 ile 0,781 arasındadır. Faktörün genel ölçek içerisindeki öz değeri 2,147; genel varyansa sağladığı katkı miktarı ise %9,337’dir. Üçüncü faktör olan “Katılımcılık/Demokratiklik” faktörü 5 maddeden oluşmaktadır. Maddelerin faktör yükleri 0,561 ile 0,731 arasındadır. Bu faktörün genel ölçek içerisindeki özdeğeri 1,929; genel varyansa katkısı ise %8,338’dir. Son faktör olan ve 5 maddeden oluşan “Eleştiriye

Açıklık” faktöründe yer alan maddelerin faktör yükleri ise 0,429 ile 0,761 arasındadır. Bu faktörün genel ölçek içerisindeki özdeğeri 1,410; genel varyansa katkısı ise %6,131 olarak belirlenmiştir.

3.1.2. Madde ayırt ediciliği

Bilindiği üzere Klasik Test Kuramı (KTK) kullanılan test geliştirme uygulamalarında, ayırt edicilik değerlerinin incelenmesi önemli bir yer tutar. KTK analizlerinde elde edilen ayırtedicilik değeri (r değeri) -1 ile 1 arasındadır. Bu değer 1'e yaklaştıkça test ile ölçülmek istenen beceriye sahip öğrencilerin o soruyu daha fazla doğru yaptıkları bilinmektedir. Düşük r değerine sahip soruların incelenmesi ve gerekli ise testten çıkarılması gerekir (Crocker&Algina, 1986). KTK sonucu elde edilen parametrelerle ilgili olan en önemli eleştiri, bu parametrelerin seçilen örneklemden kolaylıkla etkilenmeleridir (Hambleton&Jones, 1993). Bu sebeple bu çalışmada KTK'na bağlı parametre değerleri yerine Madde Toplam Korelasyonu değerlerinin kullanılması uygun görülmüştür. Böylelikle her bir maddenin ölçeğin genel amacına hizmet edebilirlik düzeylerini belirlemek üzere her bir maddeden elde edilen puan ile ölçeğin genelinden elde edilen puan arasındaki ilişkiler test edilmiştir.

Her bir madde için elde edilen madde-faktör korelasyon değerleri Tablo 4’de verilmiştir.

Tablo 4. Madde-Faktör Puanları Korelasyon Analizi

Aktiflik/Üretkenlik		Esnelik/ Farklılıklara Saygı		Katılımcılık/ Demokratiklik		Eleştiriye Açıklık	
M. No	r	M. No	r	M. No	r	M. No	r
1	,513(**)	8	,468(**)	14	,555(**)	19	,410(**)
2	,432(**)	9	,438(**)	15	,456(**)	20	,472(**)
3	,522(**)	10	,432(**)	16	,499(**)	21	,382(**)
4	,580(**)	11	,502(**)	17	,507(**)	22	,459(**)
5	,484(**)	12	,429(**)	18	,398(**)	23	,478(**)
6	,599(**)	13	,434(**)				
7	,513(**)						

N=148; **= $p < .001$

Tablo 4’de görüldüğü gibi madde test korelasyon katsayıları birinci faktör için 0,432 ile 0,599; ikinci faktör için 0,429 ile 0,502; üçüncü faktör için 0,398 ile 0,555; dördüncü faktör için ise 0,382 ile 0,478 arasında değişmektedir. Her bir madde, faktörün geneli ile anlamlı ve pozitif ilişki içerisindedir ($p < 0,001$). Bu katsayılar her bir maddenin geçerlik katsayısı olup faktörün bütünü ile tutarlılığını; bir başka ifade ile faktörün genel amacına hizmet edebilme düzeyini ifade etmektedir (Yüksel, 2009).

Aynı amaçla her bir madde ile o madde puanının çıkarılarak hesaplanan faktörün toplam puanı arasındaki düzeltilmiş korelasyonlar da hesaplanmıştır. Düzeltilmiş madde-toplam korelasyonu (corrected item-total correlation), bir madde ile o madde olmadan elde edilen toplam puan arasındaki korelasyonun hesaplanmasıdır (DeVellis, 2003). Düşük değere sahip düzeltilmiş madde-toplam korelasyonu bu maddenin diğer maddelerden farklı süreçleri ölçtüğü şeklinde yorumlanır ve ölçme aracında bu maddeler istenmez (Pallant, 2007). Düzeltilmiş madde-toplam korelasyon değeri 0.20’den küçük ise bu maddeler ölçme aracından çıkartılır (Butler, Fernandez, Christine, Budman&Jamison, 2008). Düzeltilmiş madde-toplam korelasyonu testi bulguları Tablo 5’de sunulmuştur.

Tablo 5. Madde-Faktör Puanları Düzeltilmiş Korelasyon Analizi

Aktiflik/ Üretkenlik		Esneklik/ Farklılıklara Saygı		Katılımcılık/ Demokratiklik		Eleştiriye Açıklık	
M. No	r	M. No	r	M. No	r	M. No	r
1	,482(**)	8	,500(**)	14	,654(**)	19	,476(**)
2	,359(**)	9	,371(**)	15	,462(**)	20	,388(**)
3	,379(**)	10	,280(**)	16	,489(**)	21	,410(**)
4	,419(**)	11	,550(**)	17	,478(**)	22	,457(**)
5	,358(**)	12	,429(**)	18	,432(**)	23	,289(**)
6	,359(**)	13	,334(**)				
7	,304(**)						

N: 712; ** p<,01

Tablo 5’de görüldüğü gibi ölçekteki her bir maddenin ait olduğu faktör ile arasındaki düzeltilmiş korelasyon katsayıları 0,280 ile 0,654 arasında değişmektedir. Bilindiği üzere düzeltilmiş korelasyon katsayılarının 0,20’den yüksek olması bir maddenin, ilgili faktörün amacına anlamlı düzeyde hizmet edebildiği anlamına gelmektedir (Tavşancıl, 2010). Buna göre maddeler tek tek incelendiğinde korelasyon katsayısı 0,20’den düşük madde olmadığı görülmektedir.

Diğer taraftan, faktörlerin her birinin ölçeğin genel amacına hizmet edebilme düzeylerini belirlemek üzere faktör-ölçek toplam puan korelasyonları hesaplanmış ve bulgular Tablo 5’de özetlenmiştir.

Tablo 5. Faktör-Ölçek Toplam Puanları Korelasyon Analizi

	Sivil Birey Özalğı Ölçeği
Aktiflik/Üretkenlik	,794(***)
Esneklik/Farklılıklara Saygı	,665(***)
Katılımcılık/Demokratiklik	,709(***)
Eleştiriye Açıklık	,640(***)

N: 712 ***: p<,001

Tablo 5’de görüldüğü üzere Sivil Birey Özalğı Ölçeğinin genelinden elde edilen toplam puanlar alt faktörlerden alınan puanlar arasındaki korelasyonlar, 0,640 ile 0,794 arasında değerler almıştır. İlişkilerin her biri pozitif yönde ve anlamlı düzeydedir (p<,0,001). Buna göre ölçeğin faktörlerinden her birinin, ölçeğin genel amacına anlamlı düzeyde hizmet ettiği söylenebilir.

3.2. Ölçeğin Güvenirliğine İlişkin Bulgular

Ölçeğin güvenirlğini hesaplamak üzere veriler üzerinde iç tutarlılık ve kararlılık analizleri yapılmıştır. Yapılan işlemler ve bulgular aşağıda sunulmuştur:

3.2.1. İç tutarlılık düzeyi

Toplam 23 maddeden ve 4 faktörden oluşan ölçeğin faktörlere göre ve bütün olarak güvenilirlik analizi; Cronbach alpha güvenilirlik katsayısı formülü kullanılarak hesaplanmıştır. Her bir faktöre ve ölçeğin geneline ilişkin güvenilirlik analizi değerleri Tablo 6’da özetlenmiştir:

Tablo 6. Ölçeğin Geneli ve Faktörlerine İlişkin Güvenirlik Analizi Sonuçları

Faktörler	Madde Sayısı	Cronbach Alpha
Aktiflik/Üretkenlik	7	0,761
Esneklik/Farklılıklara Saygı	6	0,742
Katılımcı/Demokratiklik	5	0,703
Eleştiriye Açıklık	5	0,702
SBÖÖ (Genel)	23	0,838

Tablo 6’da görüldüğü üzere 7 maddeden oluşan “Aktiflik/Üretkenlik” faktörünün güvenilirlik katsayısı Cronbach alpha 0,761; 6 maddeden oluşan “Esneklik/Farklılıklara Saygı” faktörünün güvenilirlik katsayısı Cronbach alpha 0,742; 5 maddeden oluşan “Katılımcı/Demokratiklik” faktörünün güvenilirlik katsayısı Cronbach alpha 0,703; 5 maddeden oluşan “Eleştiriye Açıklık” faktörünün güvenilirlik katsayısı ise Cronbach alpha 0,702 olarak belirlenmiştir. 23 maddeden oluşan ölçeğin geneli için ise güvenilirlik katsayısı Cronbach alpha 0,838’dir. Bir ölçme aracının güvenilirlik katsayısının 0,70 olması güvenilirlik için yeterli görülmektedir. Buna göre, ölçeğin hem genelinin hem de faktörlerinin her birinin güvenilir (tutarlı) ölçümler yapabildiği söylenebilir.

3.2.2. Kararlı ölçüm yapabilme özelliği

Ölçeğin kararlılık düzeyi, test tekrar test yöntemi uygulanarak hesaplanmıştır. Bilindiği üzere güvenilir bir ölçme aracının, kararlı ölçümler yapabilmesi gerekmektedir (Balcı, 2009). Ölçeğin 27 maddelik son formu, uygulamanın yapıldığı 148 öğrenciye beş hafta sonra tekrar uygulanmıştır. Her iki uygulama sonunda elde edilen puanlar arasındaki ilişkiye, hem her bir madde açısından hem de ölçeğin geneli açısından bakılmıştır. Böylelikle, hem ölçekte yer alan her bir maddenin hem de ölçeğin genelinin kararlı ölçümler yapabilme özelliği test edilmiştir. Bulgular Tablo 7’de özetlenmiştir.

Tablo 7. Ölçeğin Maddelerinin Test-Tekrar Test Sonuçları

Aktiflik/ Üretkenlik		Esneklik/ Farklılıklara Saygı		Katılımcılık/ Demokratiklik		Eleştiriye Açıklık	
M. No	r	M. No	r	M. No	r	M. No	r
1	,479 (**)	8	,442 (**)	14	,690 (**)	19	,476 (**)
2	,589 (**)	9	,467 (**)	15	,427 (**)	20	,499 (**)
3	,498 (**)	10	,559 (**)	16	,469 (**)	21	,563 (**)
4	,412 (**)	11	,532 (**)	17	,503 (**)	22	,632 (**)
5	,549 (**)	12	,573 (**)	18	,332 (**)	23	,418 (**)
6	,333 (**)	13	,536 (**)				
7	,358 (**)						

N: 148; **= $p < 0,001$

Tablo 7’de ölçeği oluşturan her bir maddenin test-tekrar test yöntemi ile elde edilen korelasyon katsayılarının 0,332 ile 0,690 arasında değiştiği ve her bir ilişkinin anlamlı ve pozitif olduğu görülmektedir. Bilindiği üzere güvenilirlik; ölçeğin kararlılık, tutarlılık ve duyarlılık özellikleriyle ilgilidir. Bu nedenle kararlılık katsayısı şeklinde belirlenen bu değerler, ölçeğin güvenilirliğinin olduğuna bir kanıt olarak değerlendirilmektedir

(Hovardaoğlu, 2000). Buna göre ölçeğin kararlı ölçümler yapabildiği söylenebilir. Ölçeğin faktörlerine ilişkin test-tekrar test sonuçları is Tablo 8’de özetlenmiştir:

Tablo 8. Ölçeğin Genelinin ve Her Bir Faktörün Test-Tekrar Test Sonuçları

		İkinci Uygulama				
		F1	F2	F3	F4	SBÖÖ
İlk Uygulama	Aktiflik/Üretkenlik	F1	,507(***)			
	Esneklik/Farklılıklara Saygı	F2		,532(***)		
	Katılımcılık/Demokratiklik	F3			,638(***)	
	Eleştiriye Açıklık	F4				,468(***)
	Genel	SBÖÖ				

N: 148; **= $p < ,001$

Tablo 8’de ölçeği oluşturan faktörlerin test-tekrar test yöntemi ile elde edilen korelasyon katsayılarının 0,468 ile 0,638 arasında değiştiği ve her bir ilişkinin anlamlı ve pozitif olduğu görülmektedir ($p < ,000$). Ölçeğin geneli için ise bu değer 0,563 olarak belirlenmiştir ($p < ,000$). Buna göre, hem ölçeğin genelinin hem de her bir faktörün kararlı ölçümler yaptığı söylenebilir.

Güvenirlilik analizleri çerçevesinde elde edilen değerlere göre SBÖÖ’nin tutarlı ve kararlı ölçümler yapabilme yönüyle güvenirlilik özelliğine sahip bir ölçek olduğu söylenebilir.

4. TARTIŞMA ve SONUÇ

Bu çalışmada, bireylerin özdeğerlendirmelerine dayalı olarak sivillik düzeylerinin belirlenmesinde kullanılabilir bir özalgı ölçeği geliştirmek amaçlanmıştır. Çalışma grubu olarak, eğitim fakültesinin farklı bölümlerinde öğrenim gören öğretmen adaylarından oluşmaktadır. “Sivil Birey Özalgı Ölçeği (SBÖÖ) adı verilen ölçek, beş basamaklı likert tipi bir ölçek olup dört faktör altında toplanabilen 27 maddeden oluşmaktadır. Faktörlerde yer alan maddelerin her biri; (1) Hiçbir zaman, (2) Nadiren, (3) Bazen, (4) Çoğu zaman, (5) Her zaman şeklinde derecelendirilmiştir. Öğretmen adaylarının, beşli likert tipi ölçeğe verdikleri cevaplara karşılık olarak elde edilen puanlar, faktörlerdeki madde sayısı farklılıkları nedeniyle standart bir nitelik göstermemektedir. Bundan dolayı elde edilen ham puanları, en düşüğü 20, en yükseği ise 100 puan olacak şekilde standart puanlara dönüştürülmesi uygundur. Ham puanların standart puana dönüştürülmesinde şu formülden yararlanılabilir:

$$X_{\text{standart.puan}} = \frac{X_{\text{ham.puan}}}{\text{Ölç.Mad.Say.}} \times 20$$

Ölçekten elde edilen puanlara karşılık gelen sivillik özalgı düzeylerine ilişkin anlam karşılıkları şu şekilde özetlenebilir:

20-35 :Çok Düşük Sivillik Özalgı Düzeyi

36-51 :Düşük Sivillik Özalgı Düzeyi

52-67 :Orta Düzey Sivillik Özalgı Düzeyi

68-83 :Yüksek Sivillik Özalgı Düzeyi

84-100 :Çok Yüksek Sivillik Özalgı Düzeyi

Ölçeğin geçerliği iki farklı yöntemle incelenmiştir. Bunlar (1) açıklayıcı faktör analizi ve (2) madde toplam korelasyonuna dayanarak ölçeğin ayırt edicilik düzeylerinin incelenmesi yöntemleridir.

Açımlayıcı faktör analizi sonuçlarına göre SBÖÖ toplam 23 madde ve dört faktörden oluşmaktadır. Madde içerikleri dikkate alınarak adlandırılan faktörlerden “Aktiflik-Üretkenlik (A-ÜF)” faktörü 7 madde, “Esneklik-Farklılıklara Saygı (E-FA) faktörü 6 madde, “Katılımcılık-Demokratiklik (K-D) faktörü 5 madde, “Eleştiriye Açıklık (EA)” faktörü ise 5 maddeyi içermektedir. Faktörlerdeki maddelerin faktör yükleri, faktörlerin özdeğerleri ve açıklanan varyans oranları, ölçeğin yapı geçerliğine sahip bir ölçek olduğunu ortaya koymaktadır. Nitekim ölçekte yer alan maddelerin faktör yüklerinin 0,30’dan yüksek olması, genel varyansın ise en az %40’ının açıklanması, davranış bilimleri açısından yeterli görülmektedir (Kline, 1994).

Ölçekte yer alan maddelerin her birinin, ait olduğu faktör ile ölçülmeye çalışılan özellikleri ne düzeyde ölçebildiğini belirlemek üzere veriler üzerinde madde-faktör korelasyonları, madde-faktör puanları düzeltilmiş korelasyonları ve faktör-toplam korelasyonları hesaplanmıştır.

Her bir maddeden elde edilen puan ile maddenin ait olduğu faktörden elde edilen puan arasında korelasyonun bulunması, ölçeğin her bir maddesinin, faktörün genel amacına hizmet etme düzeyinin anlaşılması açısından bir ölçüt olarak kullanılmaktadır (Balcı, 2009). Bu doğrultuda ölçeğin her bir maddesi ile maddenin ait olduğu faktörden elde edilen puanlar arasındaki korelasyon değerleri 0,499 ile 0,837 arasında değişmektedir. Hesaplanan madde-faktör toplam puanları düzeltilmiş korelasyon değerleri ise 0,280 ile 0,654 arasında; faktör-toplam korelasyon değerleri ise 0,441 ile 0,795 arasında değişmektedir. Bilindiği üzere düzeltilmiş korelasyon katsayılarının 0,20’den yüksek olması bir maddenin, ilgili faktörün amacına anlamlı düzeyde hizmet edebildiği anlamına gelmektedir (Tavşancıl, 2010). Buna göre ölçekte yer alan her bir maddenin ve her bir faktörün, ölçeğin geneli ile ölçülmek istenen özelliği ölçebilme amacına anlamlı düzeyde hizmet ettiği ve her bir maddenin ve faktörün istenilen düzeyde ayırt edici olduğu söylenebilir.

Ölçeğin ölçüt geçerliliğini saptamak amacıyla, ilgili alanyazın taraması yapılmış; içerik ve amaç yönüyle benzer bir ölçek bulunamadığından benzer ölçekler geçerliliği hesaplanamamıştır.

Ölçeğin iç tutarlılık katsayıları; Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı formülü kullanılarak hesaplanmıştır. Ölçeğin faktörlere göre Cronbach alpha güvenilirlik katsayıları 0,702 ile 0,761 arasında değişmektedir. Ölçeğin geneli için Cronbach alpha güvenilirlik katsayısı ise 0,838’dir. Bu değerler çerçevesinde ölçeğin güvenilir ölçümler yapabildiği söylenebilir. Nitekim güvenilirlik katsayısının 0.70 ve üzerinde olması, ölçeğin güvenilirliğinin bir göstergesi olarak kabul edilmektedir (Büyüköztürk, 2002; Gorsuch, 1983).

Sivil Birey Özalgı Ölçeği’nin maddelerin zamana göre değişmezlik düzeyini belirlemek üzere, yedi hafta arayla yapılan uygulamalarda toplanan veriler kullanılarak test-tekrar test yöntemi uygulanmıştır. Test-tekrar test yöntemi, hem her bir madde için hem de ölçeğin alt faktörleri çerçevesinde hesaplanmıştır. Ölçeğin her bir maddesi için test-tekrar test korelasyon katsayıları 0,332 ile 0,690 arasında değerler almıştır. Faktörler açısından hesaplanan test-tekrar test korelasyon katsayıları ise 0,468 ile 0,638 arasında değerler almıştır. Bu ilişkilerin tamamı pozitif ve $p < 0,001$ düzeyinde anlamlıdır. Tutarlılık derecesini ifade eden güvenilirlik katsayısı 1,00’a yaklaştıkça yükselir, 0,00’a yaklaştıkça düşmektedir (Gorsuch, 1983). Bilindiği üzere genel olarak korelasyon katsayıları için 0,00 – 0,30 düzeyi düşük, 0,30 – 0,70 düzeyi orta, 0,70 – 1,00 düzeyi ise yüksek korelasyonun bulunduğu ifade etmektedir (Büyüköztürk, 2002). Buna göre ölçekte yer alan maddelerin 1 tanesi düşük, 26 tanesi ise orta düzeyde; faktörlerin ise 2 tanesi orta 2 tanesi yüksek düzeyde korelasyon içerisindedir. Buna göre, ölçekte yer alan her bir madde ve her bir faktör, zamana göre değişmezlik yönüyle kararlı ölçümler yapabilmektedir.

Sonuç olarak SBÖÖ’nin, bireylerin sivillik özalgı düzeylerinin belirlenmesinde kullanılabilecek geçerli ve

güvenilir bir ölçek olduğu söylenebilir. Her ne kadar çalışma grubu olarak eğitim fakültesi öğrencileri alınmış olsa da bu sınırlığın, yalnızca ölçek geliştirme çalışmasını yapabilmek için söz konusu edildiği belirtilmelidir. Bir başka ifade ile geliştirilen bu ölçeğin, ortaöğretim ve yükseköğretim kurumlarının farklı bölümleri ile yaşamın farklı alanlarında görev alan kişilerin (farklı meslek gruplarının, yönetici ve çalışanların, sivil toplum kuruluşu gönüllü ve yöneticilerinin vb.) bireyler için de kullanılması önerilebilir. Bununla birlikte, bu ölçeğin, farklı kesimler üzerinde uygulanması durumunda geçerlik ve güvenilirlik çalışması analizlerinin tekrar yapılması önerilebilir.

Diğer taraftan, ölçekte yer alan maddelerin, ifade şekilleri başkalarını değerlendirecek şekilde yapılandırılarak, farklı kesimlerin (öğretmen, öğrenci, yönetici vb.) sivilite düzeylerinin belirlenmesinde kullanılacak bir ölçek haline dönüştürülebilir. Bununla birlikte böyle bir durumda geçerlik ve güvenilirlik çalışmasının tekrar yapılmasının gerektiği belirtilmelidir.

KAYNAKLAR

- Akşit, B., Serdar, A. ve Tabakoğlu, B. (2003). Sivil Toplumun Ve Katılımın Güçlendirilmesinde Sivil Toplum Kuruluşlarının Rolü. *Araştırma Raporu*. Ankara: TÜBİTAK-TUBA-YÖK Sosyal ve Beşeri Bilimler ve ODTÜ-AFP. (1 September 2000-1 December 2001).
- Aytekin, S. (2013). Yerel Ekonomik Kalkınmada Siviltoplum Kuruluşlarının Rolü: Kayseri Örneği. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Niğde Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İktisat Anabilim Dalı, Niğde.
- Balcı, A. (2009). *Sosyal Bilimlerde Araştırma: Yöntem, Teknik Ve İlkeler*. Ankara: PegemA Yayınevi.
- Butler, S. F., Fernandez, K., Christine, B., Budman, S. H., & Jamison R. N. (2008). "Validation of the Revised Screener and Opioid Assessment for Patients with Pain (SOAPP-R). *J Pain*, 9(4), 360-372.
- Büyüköztürk, Ş. (2002). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Cohen, Jean L. ve Andrew Arato (1992) *Civil Society and Political Theory*. Cambridge: MIT Press.
- Crocker, L., & Algina, J. (1986). *Introduction To Classical And Modern Test Theory*. New York: Holt, Rinehart, & Winston.
- DeVellis, R. F. (2003). *Scale Development: Theory And Application*. California: Sage Publications.
- Doğan, S. (YTY). "Sivil Toplumun Kültürel Temelleri". *Polis Bilimleri Dergisi*, 1(4), 133-146.
- Eraslan, L. ve Bertlek, S.B. (2011). "Türkiye'de Eğitim Derneklerinin Sorun Alanlarının Değerlendirilmesi". *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(3):1161 -1181 ISSN: 1303-0094
- Erkan, E. (2012). "Müslüman Toplumlarında Sivil Toplumun İmkani". *Din Bilimleri Akademik Araştırma Dergisi*. 12(2), 195-206.
- Eroğlu, A. (2008). Faktör Analizi. Yayımlandığı Kitap Ş. Kalaycı (Editör), *SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri* (ss. 321-331). Ankara: Asil Yayın Dağıtım.
- Gorsuch, R. L. (1983). *Factor Analysis*. Hillsdale: Lawrence Erlbaum Associates.
- Göymen, K. (2004). *Küresel Sivil Toplum: Gereksinme, Fırsatlar Ve Engeller*. 1. Ulusal Sivil Toplum Kuruluşları Kongresi'nde (4-6 Haziran 2004) sunulmuş bildiri, 18 Mart Üniversitesi, Çanakkale. 20.04.2115 tarihinde <http://research.sabanciuniv.edu/1425/> adresinden indirilmiştir.
- Hambleton, R. K. & Jones, R. W. (1993). An NCME Instructional Module on. *Educational Measurement: Issues and Practice*, 12, 38-47.
- Hovardaoğlu, S. (2000). *Davranış Bilimleri İçin Araştırma Teknikleri*. Ankara: Ve-Ga Yayınları.

- İğci, A. (2008). *Sivil Toplum Kuruluşu Üyeliğinin Siyasal Katılma Davranışı Üzerindeki Etkisi: Isparta Örnek Olayı*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Jonaski, Thomas (1998) *Citizenship and Civil Society*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Karakuş, O. (2006). *Avrupa Birliği Uyum Sürecinde Türkiye'deki Sivil Toplum Kuruluşları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta
- Keyman, E.F. (2015). Avrupa'da ve Türkiye'de Sivil Toplum. 26.04.2015 tarihinde http://www.siviltoplumakademisi.org.tr/index.php?option=com_content&view=article&id=473:avrupada-ve-tuerkiyede-sivil-toplum&catid=49:akademik&Itemid=113 adresinden alınmıştır.
- Kline, P. (1994). *An Easy Guide To Factor Analysis*. London and New York: Routledge.
- Kondu, Z. Ve Sakar, T. (2013). "Vatandaşlık Ve Demokrasi Eğitimi Dersi Niçin Verilir?". *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi*. 2(3), 49-60. ISSN: 2146-6467.
- Pallant J. (2007). *SPSS Survivalmanual: A Step By Step Guidetodataanalysisusing SPSS*. Allen&Unwin.
- Şirin, H. (2009). "Sivil Toplum Örgütlerinin Eğitime İlişkin Karar Alma Süreçlerine Katılımları Üzerine Bir Araştırma". *Eğitim ve Bilim*. 34(153), 169-182.
- Tavşancıl, E. (2010). *Tutumların Ölçülmesi Ve SPSS İle Veri Analizi*. (4. Baskı). Ankara: Nobel Yay.
- Tutar, F., Tutar, E. Ve Erkan, Ç. (2012). "Avrupa Birliği-Türkiye İlişkilerinde Sivil Toplum Kuruluşlarının Rolü". *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(10), 439-459. ISSN: 1308-9196.
- Türk Dil Kurumu [TDK], (2015). *Türkçe Sözlük*. 25.04.2015 tarihinde http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.5560909dbc7060.88464491 adresinden alınmıştır.
- Uluç, A.V. (2012). "Birey Ve Sivil Toplum İlişkisi Çerçevesinde Türkiye'de Demokrasi Sorunu". *Mukaddime*, 6, 1-19.
- Yıldırım, M. (2003). "Sivil Toplum Ve Devlet". *C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi*, 27, 226-242.
- Young, Iris Marion (1999) "State, Civil Society and Social Justice" Yayınlandığı Kitap, I. Shapiro, C. Hacker (Eds), *Democracy's Value*. Cambridge: Cambridge University Press.

SUMMARY

Although attributed to Aristotle, concepts derived from the "civil" like "demilitarization", "civil society" or "Non-Governmental Organizations" came to the fore and has been the subject of debate in 20th and the 21st century. Demilitarization, by content and functionality, as it can be readily understood from the concepts that are related, has a significant influence on the quality of individual, social, political and economic life.

As it is not an innate feature but acquired later, demilitarization of individual or society is totally a training issue. Those who are responsible for the demilitarization of society or individuals are family, school, NGOs, institutions such as the media and the people carrying out the training tasks. Mothers and fathers, brothers and sisters in the family; teachers and administrators in schools; opinion leaders, politicians and other influential people in the community are offering people contributing to the demilitarization of individuals within the framework of social life. According to this, one of the most important objectives and functions of educational institutions is to civilize individuals therefore society or country. In the demilitarization of the new generation perhaps the most active person or institutions should be schools and teachers. With this study, we aimed to develop a valid and reliable self-perception scale that can be used to determine the civility level according to self-perception of teacher candidates, who will be culture emitter in the future to the society. The study group of this research constitutes 786 fourth grade students studying indifferent departments of Ahi Evran University Faculty of Education in 2014-2015 fall semester.

In the development process of the scale literature review has been done firstly. Thus, the list of features to be included in civilian individual have been established. Identified items have been converted into wording that the individual evaluates himself and "(1) never", "(2) Rarely," "(3) Sometimes," "(4) usually" and "(5) Always" have been located on them. Data collected directly from the study group with the draft scale was charged to 15:00 SPSS software to make the analysis of the validity and reliability of the scale. On the collected data, to determine the construct validity of the scale primarily KMO and Bartlett test analysis were done and it was determined whether the factor analysis would be done or not.

Starting from the value obtained exploratory factor analysis is performed on the data. The state is divided into scale factor determined by principal component analysis. Then, load factors were analysed using Varimax rotation technique on the data. Factor load, substances of less than 30 sieving analysis was repeated. The validity of the scale by calculating the allocated material remaining after removal of over 23 items and item-total correlations were tested. To determine the reliability of the scale is characterized by being able to make stable measurements of internal consistency levels tested. The level of internal consistency, Cronbach's alpha reliability coefficient was determined by calculating it. The ability to scale feature for stable measurement is calculated as a result of determining the correlation between the two applications made five weeks intervals. According to the results of exploratory factor analysis consisting of 23 items and four factors of "civil individual self perception scale (CISPS)". Considering article contents called the factors "Reactivity - Productivity (A- PPI)" factor of 7 items, "Flexibility - Respect for Difference (E- PA) factor Article 6, "Participation - democratization (NE) factor 5 article, "Openness to Criticism (EA)" the factors include the five substances. Located in scale and material factors, scale item-total correlations performed to determine the level to serve the public purpose with .499 .837; corrected correlations were determined to take the values between the 0.280 and 0.654. Factor-the total correlation values ranged from 0.441 to 0.795. Accordingly, each item of the scale and each factor, the scale to be measured with the overall desired property serve significantly the aim to measure and said that each substance and factor is distinguished at the desired level. The internal consistency coefficient of the scale;

Cronbach's alpha reliability coefficient was calculated using the formula. According to the scale factor, Cronbach's alpha reliability coefficient ranges from 0.702 to 0.761. For the overall, Cronbach alpha reliability coefficient was 0.838. Reliable measurements of scale can be said that within the framework of these values. Invariance with respect to time to determine the level of individual self-perception Scale Civil substances tested using data collected in applications made by seven weeks test-retest method was applied. The test-retest method was calculated in the framework of sub-factors of both scale and each item. The test-retest correlation coefficients for each item of the scale has values between 0.332 and 0.690. Factors calculated in terms of test-retest correlation coefficient has values between 0.468 and 0.638 while. All of these relationships positive and $p < 0.001$ level is significant. Accordingly, each item and each factor in the scale, which can make stable measurement invariance direction with respect to time.

As a result, (CISPS) is said to be a valid and reliable instrument that can be used to determine the level of individuals' civility self-perception.